

2016

årets mossa

Grön sköldmossa

Grön sköldmossa har utsetts till Årets mossa 2016. Hos denna speciella mossa är kapseln och dess skaft nästan det enda man ser. Men hur vanlig är egentligen arten i Sverige? Hur är till exempel dess situation i sydväst och är den kanske på spridning norrut? Rapportera dina fynd!

NIKLAS LÖNNELL

Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* är en säregen art som har en kapsel som med skaft är centimeterhög och ofta växer på riktigt mjuk ved i barr- eller lövskog.

Arten är funnen på lågor, rötter och stubbar av gran och asp, och sällsynt även på andra trädslag och underlag. Det kan vara lättare att få syn på den om man betraktar underlaget från sidan. Kapslarna är känsliga för uttorkning under sin tidiga utveckling, så det är en fördel om det råder hög luftfuktighet på platsen.

Till skillnad från hos de flesta övriga mossor så dominerar kapseln helt medan den vegetativa delen är mycket oansenlig. Den speciella kapseln gör arten lätt att känna igen och den kan egentligen bara förväxlas med sin nära släkting brun sköldmossa *B. aphylla*, som dock i regel växer på jord i exponerade lägen.

Jämfört med brun sköldmossa har grön sköldmossa matta, mer avlånga, jämbreda kapslar som blir plattade och utfärgade (ljusbruna) senare i sin utveckling samt kortare kapselskaft i förhållande till kapseln. Ser man att hinnan har spruckit upp längs hela ovansidan av kapseln kan man vara helt säker på att det är grön sköldmossa för det gör den aldrig hos brun sköldmossa.

Vanligast är grön sköldmossa i nordöstra Götaland och östra Svealand men den är funnen ända från Skåne till Jämtland. På senare år har arten hittats längre norrut än den tidigare var känd. Samtidigt är antalet rapporter från sydvästligaste Sverige mycket få och de flesta rätt gamla. Så det vore särskilt spännande att få rapporter från dessa områden.

FIGUR 1. Gamla kapslar av grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (stora bilden) är matta, ljusbruna och hinnan på ovansidan spricker upp, vilket den inte gör hos dess nära släkting brun sköldmossa *B. aphylla* (lilla bilden). Kapseln hos brun sköldmossa är glänsande och brun- eller rödfärgad som mogen.

Grön sköldmossa hittas oftast i barr- eller lövskog på lågor, rötter och stubbar av gran eller asp, medan den bruna sköldmossan oftast växer direkt på jord i mer exponerade miljöer.

FOTO: Niklas Lönnell.

Har den ökat i norr och var går i så fall nordgränsen idag? Är de sydvästliga fynden bara från tillfälliga lokaler, har den minskat där eller har den ännu stadigvarande bestånd?

Du kan rapportera direkt på Artportalen. Räkna gärna antal lågor som arter växer på och ange detta i fältet "antal substrat". Många av fynden är från granlångor men det vore bra att få en bättre bild av vilka olika substrat som nyttjas av arter så ange gärna. Skriv artnamnet i fältet "Art som substrat", till exempel *Populus tremula* om den växer på asp så slipper du välja om det är trädet eller fisken asp som avses! I fältet "Substratbeskrivning" kan du skriva in övrig information om underlaget.

Grön sköldmossa är fridlyst, men fotografera den gärna och ladda upp bilden på Artportalen. Se vidare på SBF:s hemsida (svenskbotanik.se) för tips om hur du rapporterar (se under Aktiviteter/Årets växt).